

Recenzii

«independența financiară»sau «planificarea familială». Dacă vestea rea este că aceste noțiuni s-au născut și au înflorit împreună, vestea bună este că încep să se discearnă semne ale unui declin comun al lor” (p. 171). Oferă exemple bazate pe statistici. Unul dintre aceste exemple se referă la un grup din S.U.A.: „Iar adolescenții din mișcarea *straight edge* refuză sexul, drogurile și alcoolul – deși se îmbracă la fel ca punkiștii și urlă în formații de hardcore” (p. 172).

Ultimul capitol este dedicat purității sexuale (pp. 176-178). Ne avertizează asupra faptului că „locurile în care cineva poate scăpa pentru a evita tentațiile sexuale continuă să se împutineze din ce în ce mai mult” (p. 176), dar și asupra faptului că trebuie să ne cunoaștem limitele și să ne păzim. „Nu te purta ca un tânăr fără judecată care se plimbă nepăsător pe străzile tentației” (p. 178).

Toate aceste subiecte trebuie abordate cu delicatețe, pentru a nu sminti, cum spunea autorul la începutul cărții, dar și pentru a-i face pe tineri să înțeleagă pe deplin esența lucrurilor care vin, zi de zi, asupra lor. Andrei Drăgulinescu reușește să facă o incursiune benefică asupra acestui atac împotriva moralității, numit „Revoluția sexuală”. Argumentația sa științifică, vine ca un răspuns asupra concluziilor unor cercetători care au vorbit de această revoluție ca fiind una utilă societății. Demontează multe dintre argumentele acestora, arătând cât de mult au de suferit tinerii care nu-și îndreaptă atenția spre Adevăr, ci spre judecata unor persoane care au trăit în afara Adevărului.

Masterand An I, Ionuț Stăncelu

Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan, *Îngerul Siloamului: teologia mistagogică a Agheasmei mari*, Ed. Andreiana, Sibiu, 2014, 296 p., ISBN 978-606-8106-27-4

„Dacă lumea a fost creată prin înțelepciune, cuvânt și știință”¹, înseamnă că întreaga creație trebuie să fie cuprinsă și pătrunsă de acestea trei. Teme principale veterotestamentare, înțelepciunii, cuvântului și științei creatoare ale lui Dumnezeu le sunt asociate corespondentele lor umane, conform învățaturii pr. Dumitru Stăniloae despre corespondența atributelor umane cu ceva neînțeles și negrăit în Dumnezeu, dar nu întrutotul ascunse, căci, vrăjitorul Ballam spune că cel ce ascultă cuvintele lui Dumnezeu, cel ce are știință de la Cel Preaînalt vede descoperirile lui Dumnezeu, ca în vis, dar ochii îi sunt deschiși (Num 14, 16).

Știința și cunoașterea lui Dumnezeu nu sunt două lumi paralele, ci precum „*două curcubeie [care] nu se intersectează deloc în planul real -, cel al privirii superficiale, al prejudecății, al ignoranței-, dar [care] au o multitudine de intersecții în planul complex – cel al realității adevărate, profunde*”². Dacă afirmația precedentă o completăm cu

¹ Sf. Atanasie cel Mare, *Cuvânt împotriva elinilor* (PSB 15), E.I.B.M.B.O.R., București, 1987, p. 77-78.

² Augustin Păunoiu în interviul „*Ca să crezi, trebuie să rămâi în modestie*”, publicat în Ziarul „Lumina”, 27 martie 2013, <<http://ziarullumina.ro/ca-sa-crezi-trebuie-sa-ramai-in-modestie-80177.html>> (accesat la data 14.02.2017)

Recenzii

îndemnul liturgic „*Cu pace să ieșim întru numele Domnului*”, avem imaginea completă a omului în fața realității complexe care-l înconjoară, îl cuprinde, dar îl și compune, îl pătrunde până în cele mai profunde și insesizabile unități spirituale și materiale. Aici, în această ieșire din Liturgia sacramentală înspre Liturgia aproapei, trebuie să fim, așa cum ne îndeamnă Mântuitorul, „*înțelepți ca șerpii și nevinovați ca porumbeii*” (Mt 10, 16). O astfel de ieșire înțeleaptă, de coborâre din turnul de fildeș al teologiei exclusiviste, ne propune Pr. Dumitru Megheșan în cartea „*Îngerul Siloamului. Teologia mistagogică a Agheasmei Mari*”. Alăturarea științei, numită astăzi profană, și teologiei este întemeiată și în niciun caz nu se pune problema unei vicieri reciproce, ele fiind complementare. Mai mult, împreună-studierea lor este o necesitate stringentă a societății de astăzi care, de cele mai multe ori, în perpetuarea de secole a conflictului știință-religie se grupează în două extreme. Istoria cunoaște cazuri în care Biserica (romană, în mod special) a susținut cu exces de zel teorii științifice pe care și-a bazat adevăruri de credință. Deși demonstrarea lor nu reprezenta sfera ei de cercetare, atunci când știința a venit cu dovezi indubitabile, Biserica a reacționat brutal. Nu este cazul ca această stare să continue, ci este nevoie să existe un dialog productiv, o sinergie în care teologia să recunoască știința ca fiinduna din cheile de acces la „codul sursă” al creației lui Dumnezeu, iar știința să accepte caracterul revelat al teologiei ca fiind cel care îi conferă autoritatea, ridicând-o deasupra oricărui automatism al naturii.

Pr. Dumitru Megheșan urmărește să creeze premisele unui dialog în care „*se va încerca o convergență importantă, atât pentru cei care pornesc de la revelație, cât și pentru cei care pornesc de la rațiune*”, propunând ca punct de legătură apa care-și schimbă firea/proprietățile ca urmare a lucrării energiilor necreate (p. 21). Alegerea apei pentru dovedirea complementarității caracterelor teologic-mistagogic și științific ale materiei este fundamentată pe rolul ei: apa „*e chemată, ca matrice a vieții biologice, să devină și matrice a vieții spirituale, având posibilitatea ca ea să se sfințească și, prin ea [să se sfințească] oamenii și creația*” (p. 60) Structurată în 5 capitole, cartea abordează problema apei ca element primordial și vital, îmbinând în mod armonios perspectiva profund scripturistică a Sfinților Părinți cu cea a științei abstracte. „*Vorbind despre interpretarea teologică legată de Agheasma mare cu anumite referințe din domeniul științific, trebuie să spunem că aceasta presupune o punte benefică, atât pentru teologi, cât și pentru intelectuali, fiindcă nu poți face abstracție de anumite realități, chiar dacă nu ești teolog. Ca om de știință nu te poți debarasa de anumite teme profunde, cum ar fi relația specială dintre materie și spirit*” (p.16)

Titlul capitolului inițial - „*Despre apa primordială*” – îl introduce pe cititor în atmosfera pământului „*netocmit și gol*”. Această secțiune de debut poate fi numită fără rezerve un Hexaemeron foarte concentrat și actualizat cu ultimele descoperiri științifice, dar și înfrumusețat cu o notă de clasicism dată de incursiunile în filosofie și artă. Direcția principală pe care se construiește discursul capitolului inițial este caracterul hristocentric al creației, Logosul divin stând la baza fiecărei unități de materie, determinându-i proprietățile: „*Prezența Cuvântului lui Dumnezeu, ca Fiu al Său acordă creației o valoare deosebită și o face aptă pentru iluminare, deoarece El este lumina lumii (In. 9, 5), ceea ce înseamnă că prezența Sa în materie, prin logoi-urile Sale, aduce cu ele o lumină deosebită în cadrul acesteia. Din această cauză putem afirma că materia nu este rea și nici*

Recenzii

întunecată, ci poartă în ea lumina și posibilitatea transcenderii sale. Aceasta este valabil pentru întreaga creație, dar în special pentru apă, când are loc slujba de sfințirea ei, fiindcă prezența Cuvântului divin suprem, ca Fiu al lui Dumnezeu, dă creației o valoare și o lumină inepuizabilă”(p. 55).

Câteva pagini sunt dedicate realizării unei incursiuni scripturistice în vederea demonstrării rolului apei ca element de legătură între sacru și mundan prin mijlocirea relatărilor biblice ale unor evenimente din istoria mântuirii: referatul creației, adăparea poporului din apa izvorâtă din stâncă, trecerea poporului prin Marea Roșie, gestul ospitalier al lui Avraam de a spăla picioarele Oaspeților, jurămintele și căsătoriile realizate în preajma unor fântâni, semnul lui Ghedeon, dar mai ales potolirea setei ontologice a samarinencei la puțul lui Iacob.

De o finețe deosebită sunt, de asemenea, observațiile referitoare la raportul dintre știință și teologie. Pentru „*cea dintâi intervenție a lui Dumnezeu*”, momentul zero al universului, autorul preferă termenului de „Big-Bang”, pe cel de „*απαξ*”- „*punct atemporal dintre hotarul eternității și începutul lumii*”(p. 24). Superioritatea termenului grecesc în fața celui consacrat astăzi este argumentată pornind de la principiile filosofice enunțate de Platon. Deși pentru mulți teologi și oameni de știință referatul creației reprezintă un teren conflictual, abordarea propusă în cartea de față este una care reduce incompatibilitatea celor două moduri de cunoaștere la o simplă problemă de orgoliu fie teologic - exclusiv revelat, fie științific- exclusiv empiric. În acest sens, sunt așezați unul lângă altul, nu față în față, sfinți părinți, scriitori bisericești, gânditori contemporani și oameni de știință renumiți. După cum rațiunile cele multe ale lui Dumnezeu sunt una, așa și formele de exprimare ale aceluiași lucru sunt multe. În urma unei prezentări inter-disciplinare, este demonstrat faptul că nu există o diferență de fond între Inteligența cosmică supremă (afirmată de cercetătorii de la Universitatea Princeton) care guvernează universul și legile ei și Logosul divin al Sf. Ioan Evanghelistul, Care a creat lumea din nimic; între teoria energiei punctului zero, anterioară oricărei materialități, a astrofizicianului Adam Trombley și energiile necreate ale lui Dumnezeu care dau și mențin viața; între materialitatea insesizabilă a supei primordiale din primele sutimi de secundă ale universului și pământul „*netocmit și gol*”; între temperatura imensă de atunci și acțiunea Duhului de pluti/cloci deasupra apelor, încălzind-o în vederea creării mediului favorabil dezvoltării. Totuși, autorul nu poate trece cu vederea limita științei și aduce în discuție problemele zidului, constantei, timpului și lungimii lui Plack -expresiile limitei fizice ale existenței materiei. Rolul decisiv al caracterului revelat al teologiei intervine în momentul în care știința devine incapabilă să explice motivul ieșirii din sine a acelei forțe primordiale.

Pe baza contextului construit pe axele teologie și știință, a doua parte se oprește asupra dimensiunii logice a materiei, folosind aceeași punte de legătură între spirit și materie: apa. Dacă obiectivul primei părți a fost de a descoperi „*modul cum materia a luat ființă și cum aceasta se raportează la o informație elementară cosmică*”, a doua parte vizează „*relația care există între spirit și materie*” (p. 90). „*La baza creației stă o informație*”, afirmă autorul, informație care „*generează o multitudine de alte informații care stau la originea universului*”. Acestea din urmă sunt cuvintele/logoi-urile Logosului divin, care pot fi înțelese ca „*voiri ale lui Dumnezeu în sensul de idei divine*”. Argumentul

Recenzii

scripturistic este cel care primează prin evocarea pildei semănătorului: „*Semănătorul seamănă cuvântul*” (Mc 4, 14), „*Sămânța este cuvântul lui Dumnezeu*” (Lc 8, 11). Celor două versete biblice le sunt aduse ca și completări, nu al conținutului, ci al nuanțelor de exprimare, ideile filosofiei stoice despre „*logos spermatikos*” (p. 96), ideile Sf. Iustin Martirul și Filosoful (p. 97) despre Logosul divin, ale pr. Dumitru Stăniloae despre raționalitatea creației (p. 98). O foarte delicată observație apare cu referire la echivalența de fond ce se poate stabili între teologie și știință: sunt avute în vedere „*rolul Logosului divin ca și creator care ține toate în masă (cf. Cor 1, 16) și rolul particulei Higgs*”, cu precizarea că nu se urmărește identificarea Fiului lui Dumnezeu cu Bozonul lui Higgs, „*ci cel mult ar putea fi vorba de o analogie*” (p. 99).

„*Raționalitatea creației constituie o formă logică a acesteia și, în același timp, dialogică, fiind factorul propice în dialogul omului cu Dumnezeu*” (p.102). Relația materiei cu Logosul divin îi conferă, așadar, raționalitatea prin care se anulează caracterul ontico-obiectiv al lucrurilor: „*materia nu este ce-ul realității fizice, materialul care ia «chip» și «formă» pentru a face manifestă esența, ci este conlucrarea «însușirilor» «raționale», co-ordonarea lor în cum-ul armoniei unice, care constituie «chipul » și «forma» lucrurilor*” (p. 104). Un moment esențial din istoria mântuirii este Botezul Domnului, care se recontemporaneizează în cadrul slujbei de sfințire a apei, slujbă care „*reprezintă modul special al relaționării materiei cu spiritul*”. Prin invocarea Duhului Sfânt, energiile necreate acționează asupra particulelor și sub-particulelor apei, schimbând-o ființial, infuzându-le „*o energie specială de purificare și sfințire*” și capacitatea de a schimba tunicile de piele ale omului cu veșmântul de lumină (p.114-117). Toate acestea demonstrează una dintre concluziile autorului: „*apa este un vehicul și un cuib al vieții*” (p. 118).

Al treilea capitol, intitulat „*Energiile Sfântului Duh și acțiunea lor asupra materiei*”, prezintă lucrarea energiilor divine ca o realitate care cuprinde întreaga creație, informând-o în mod tainic de la o Sursă cosmică rațională. Această mișcare a energiilor Duhului care se poartă peste apa primordială rămâne activă de-a lungul istoriei „*peste și în materie, căreia îi acordă puteri deosebite ce o vor influența pe aceasta și în acest timp o vor sfinți*” (p. 152). Pentru a facilita înțelegerea modului în care Agheasma acționează asupra restului creației, pr. Dumitru Megheșan propune studierea influențelor spiritului asupra altor spirite printr-o serie de relatări biblice care, în principal, au în centru acțiunea binecuvântării. Abordarea caracteristică întreagii opere, nu poate să treacă cu vederea echivalentul științific al acestei comunicări de energie, al telepatiei. Astfel, fenomenul de bio-comunicație este prezentat și din perspectiva unor iluștri cercetători: Norbert Wiener (fenomenul nu constituie un obiect real de cercetare științifică, până când nu i se vor găsi corelații fizice care, efectiv, trebuie să existe- p. 167), Wolfgang Pauli (vorbește despre neutrino, particule fără masă sau sarcină electrică sau magnetică care străbat materia ca printr-un vid- p.169), Burt și Carigton (vorbesc despre psihoni- p.169), Feynemann (într-un univers conceput din dualitatea materie-antimaterie, particulele de materie se deplasează spre viitor, iar cele de antimaterie înapoi în timp- p.169), Adrian Dobbs (construiește un timp cu două dimensiuni în care săgeata timpului avansează într-o dimensiune situată într-o lume probabilistică și deterministă- p.169). Vorbim în aceste cazuri de particule vehicule de informații care ar acționa asupra neuronului (p. 170).

Recenzii

„Toate acestea, spune autorul, le-am amintit pentru a vedea cum se poate face transmiterea unui mesaj între două creiere aflate la distanță și pentru care transmitere e nevoie de un suport material, un câmp energetic codificat prin semne purtătoare de informații care vor fi decodificate prin creierul receptor. Gândul nostru, în acest sens, reprezintă o forță materială exprimată prin energia modulată în semnalele particulare purtătoare de informație” (p. 170). Concluzia la care ajunge știința este că omul are o „antena” de emisie-recepție a energiilor, idee sintetizată de Lynne Mc Taggart și pe care pr. Dumitru Megheșan o preia (p. 170). Concluzia științifică nu este în contradicție cu ideea de *nous* dezvoltată de Sfinții Părinți, diferența constă în modul de abordare și în profunzimea până la care poate pătrunde analiza umană văduvită de revelația divină. Având în vedere aceste considerente, toate acțiunile Logosului divin, devin firești, sau supra-firești dacă le raportăm la firea umană de după cădere.

Acțiunea unei energii asupra materiei nu este străină domeniilor profane. Reflecțiile jurnalistei și scriitoarei Lynne Mc. Taggart referitoare la modul de existență al unităților materiei, principiul lui Heisenberg referitor la incertitudinea legată de măsurarea proprietăților fizice ale lumii subatomice, dar mai ales celebra ecuație a lui Einstein $E=mc^2$, sunt armonizate în unitatea ontologică a creației. Secțiunea de față își atinge cu succes obiectivul de a demonstra prezența și lucrarea unei energii asupra materiei, confirmând că „*spiritul determină materia*”, nu invers, precum și faptul că, așa cum reiese din teoria echivalenței masă-energie a lui Albert Einstein, energia despre care vorbea nu se transformă în masă, adică nu se pierde, ci este prezentă în aceeași cantitate, dar sub o altă formă. Iată, cât de profund interpretează știința cuvintele Scripturii, care afirmă unitatea Duhului în multitudinea de manifestări.

Penultima secțiune a cărții se oprește asupra unui element esențial în ceea ce privește modalitatea de acțiune a darului Duhului Sfânt și a capacității apei de a reține informațiile primite prin epicleză. Debutul capitolului patru este marcat de o extindere a discursului înspre istorie și literatură, domenii în care apa ocupă, de asemenea, un loc important. Exprimându-se foarte plastic, Omraam Mikhael Aïvanhov, pe care pr. Dumitru Megheșan îl citează, vorbește despre apă ca despre o „*arhivă a universului*” sau o „*biblioteca cosmică*” în care este codificată toată istoria (p. 178). Având în vedere această capacitate a materiei, autorul atrage atențiunea în legătură cu efectele benefice sau poluante ale acțiunilor omului asupra apei, dar și invers, ale apei asupra omului, exemplificând prin rugăciunea de binecuvântare a mesei (p.179). Următoarele pagini sunt rezervate, în nota caracteristică, fundamentării științifice a acestui adevăr revelat fie pe cale naturală, fie pe cale supranaturală și observate de om în conformitate. O istorie scurtă, dar concentrată și relevantă, a cercetării asupra memoriei apei îi are în vedere pe medicul și chimistul german Samuel Hahnemann (despre schimbul de informații realizat la nivel molecular între apă și organismul uman- p. 178-179), fizicianul A. Detela (despre acțiunea apei asupra moleculelor de proteine, deci și asupra ADN-ului-p. 180), fizicianul dr. Wolfgang Ludwig (demonstrează că apa păstrează informațiile substanței care a contaminat-o și după curățarea ei- p.181), biologul Jacques Beneveiste (arată că moleculele de apă comunică între ele, schimbând informații fără a fi în contact fizic- p.181). Unii oameni de știință și-au ales ca obiect al cercetării chiar ape sfințite sau tămăduitoare în care au observat „*anumite formațiuni schimbate de către gândurile sau de energiile cu care apa a*

Recenzii

fost impreganată[...] În aceste ape a observat[cercetătorul Schweitzer] microorganismele luminoase care pluteau, chiar la mai mulți ani după ce au fost îmbuteliate” (p. 184-185). O serie de astfel de experimente sunt prezentate în vederea unei concluzii profund teologice: „*materia este formată din spirit și ea ne conduce direct către Dumnezeu*” (p. 187). Tot ceea ce cade sub simțurile noastre ascunde de fapt „*un du-te vino neîncetat, nenumărate zig-zaguri, inflexiuni dezordonate, dezintegrări, toate însă după un anumit fel de ordine imperceptibilă pentru noi*” (p. 188). Aceeași realitate o afirmă însă și teologia: la baza materiei stă lucrarea energiilor necreate ale lui Dumnezeu, „*care este măsura a ceea ce se petrece în interiorul atomului, între particulele subatomice și între atomi*” (p. 189). Autorul acordă ultimul cuvânt Sfintei Scripturi remarcând comunicarea energetică între ființele umane din relatarea lucanică a întâlnirii dintre Sf. Fecioară Maria și Elisabeta.

„*Cercetările din lumea științei privind memoria apei nu atentează la credința creștină privind sfințirea apei, ci ne ajută la înțelegerea panoramică a acestei realități și ne ajută să ne întărim credința*” (p.295). Ultimul capitol este încununarea și desăvârșirea întregii cărți. Dacă până acum, autorul ne-a purtat printr-o sinteză inter-disciplinară bogat vascularizată cu informații de actualitate din domeniile abordate, fără a aluneca în diletantism, finalul are un profund caracter teologic și mistagogic, fiind cu adevărat o inițiere în misterul Treimii iconomice (mărturisită în troparul praznicului Teofaniei), a lucrării și prezenței Ei pentru noi. Slujba de sfințire a apei, având „*vădite însușiri cosmice*”, presupune o lucrare divino-umană de consacrare a apei (p.196). Având ca bază tradiția Bisericii, analiza pr. Dumitru Megheșan are doi poli: Canonul cel Mare al Sf. Andrei Criteanul și slujba Agheasmei Mari, cu o atenție deosebită acordată rugăciunii Sf. Sofronie. Textele celor două compoziții liturgice concentrează istoria mântuirii: Sf. Andrei, ne arată veșmântul de lumină îmbrăcat la Botez, dar lepădat apoi, iar Sf. Sofronie ne descoperă taina restaurării, a reînveșmântării la porunca Tatălui: „*aduceți degrabă haina lui cea dintâi și-l îmbrăcați și dați inel în mâna lui și încălțămintele în picioarele lui*” (Lc 15, 22). Pe de altă parte, întreaga slujbă, dar în particular rugăciunea Sf. Sofronie, completează tot ceea ce științei nu îi este posibil să afirme, clarifică tot ceea ce este prea fin, prea subțire pentru ochiul analitic al cercetătorilor care se lipsesc de revelație.

Pr. Prof. Dumitru Megheșan are meritul de a fi realizat printr-o sinteză deosebit de cuprinzătoare un instrument util în mâna oricărui doritor de înțelepciune, de știință și de cunoaștere a lui Dumnezeu. Cu adevărat, mintea umană se blochează în fața misterului cutremurător al complexității creației. Exclamația despre măreția lui Dumnezeu din cadrul slujbei Agheasmei Mari („*Mare ești, Doamne, și minunate sunt lucrurile Tale, și nici un cuvânt nu este de ajuns spre lauda minunilor Tale*”) poate fi rostită în cunoștință de cauză numai atunci când preotul realizează valoarea actului pe care îl săvârșește, numai atunci când crede că, prin intermediul lui, se realizează o taină impresionantă: Duhul este chemat să plutească pe deasupra apelor din nou, să le încălzească din nou în vederea renașterii duhovnicești a omului și, odată cu el, a întregului cosmos. Importanța acestui studiu este recunoscută la adevărata valoare în contextul deselor derapajeliturigice înspre magic, care, din lipsă de conștiință și cunoștințe, sunt întreținute și perpetuate. Preotul, sfințind apa, „*nu este un magician și nici nu folosește metode șamanice obscure[...] ceea ce face el acolo este o normalitate compatibilă cu omul civilizat al mileniului al treilea, cu o vădită demnitate de seriozitate și de crezare*” (p.296), conchide autorul. Studiul de față este util

Recenzii

oricărui creștin, dovedindu-i importanța materiei și atrăgându-i atenția asupra faptului că întregul său comportament este o amprentă pusă asupra întregii omeniri, asupra întregului cosmos. Iată de ce omul este responsabil pentru tot ceea ce face în timpul vieții.

Prin această lucrare deschizătoare de minți și lărgitoare de orizont, pr. Dumitru Megheșan intră în galeria celor care au știut să facă din știință și înțelepciunea lumii un dicționar teologic și mistagogic.

Student an IV, Vlad-Andrei Fișcă

Socrate Scolasticul, *Istoria Bisericească*, trad. de ÎPS Iosif Gheorghian, Mitropolit Primat al României; ed. diortosită și îngrijită de Pr. Lect. Dr. Petru Pantiș; Sibiu, Editura Astra Museum - Ecclesiast, 2016, 298 p.

Una dintre cele mai importante apariții editoriale în spațiul teologic ortodox român este *Istoria Bisericească* a renumitului scriitor bisericesc SOCRATE SCOLASTICUL (380-450), cunoscut în lumea teologică și ca Socrate din Constantinopol, o figură proeminentă a creștinismului antic din Răsărit.

Lucrarea la care facem referire a apărut în condiții grafice excelente la Editura Astra Museum - ECCLESIAST, în anul 2016, prin osteneala Pr. Lect. Univ. Dr. Petru Pantiș, având binecuvântarea ÎPS Sale Dr. Laurențiu Streza, Mitropolitul Ardealului, fiind o diortosire pertinentă a primei ediții românești realizată în anul 1899, de către ÎPS Iosif Gheorghian, Mitropolitul Primat al României (1892-1909).

Menționăm, de la început, că această lucrare este o mare binecuvântare și de real folos pentru cunoașterea evenimentelor istorice din perioada Bisericii primare, respectiv anii 305-439, pentru istoricii și pentru teologii din România, alături de celelalte *Istorii Bisericești* ale următorilor scriitori: Eusebiu de Cezareea (265-340), Sozomen (cc.400-cc.450), Cassiodor (cc.485-cc.585), Teodoret, episcopul Cirului (cc.392-cc.466) și Filostorgiu (368-439), toate traduse și în limba română de către specialiști în domeniu.

Așa cum reiese din secțiunea intitulată: *Notă asupra prezentei ediții*, Pr. Lect. Univ. Dr. Petru Pantiș precizează: „*Diortosirea a constat atât în actualizarea termenilor și formelor arhaice ale cuvintelor specifice limbii române de la 1899, cât și, uneori, în actualizarea structurilor sintactice de exprimare ce deveniseră greu inteligibile cititorului modern, urmărindu-se totodată păstrarea și optimizarea cursivității și fluentei lecturii textului. Uneori, s-au lăsat și forme sau structuri arhaice în paralel cu cele moderne pentru a sugera mai bine anumite înțelegeri contextuale. S-a procedat de asemenea la actualizarea numelor personalităților și a localităților și toponimelor vechi conform fosisirii lor actuale în alte texte istorice similare*” (p. 5).

Actuala ediție păstrează structura concepută de ÎPS Iosif Gheorghian, Mitropolitul Primat al României, debutând cu o scurtă *Introducere* a D-lui Prof. Petre Gârboviceanu (1862-1934), în care este reliefată viața și activitatea istoricului bisericesc Socrate Scolasticul (pp. 5-13), urmată de textul *Istoriei Bisericești* împărțit în 7 cărți. Menționăm că autorul expune în mod credibil și în concordanță cu ceilalți istorici ai vremii sale evenimentele politice și bisericești petrecute între anii 305 și 439, adică de la încetarea